

Strukturmedier

“Materie I”
Detalje,
125 x 95 cm

Akryl
Forskellige strukturmedier

Strukturmedier

Strukturmedier bruges til at påvirke maleriets overfladestruktur. Billedfladen bliver mere tredimensionel, og udtrykket får tilført en stoflighed, der er anderledes end i rent malede flader. Reliefvirkningen tilfører nyt spil af lys og skygge i overfladen, ligesom de enkelte strukturmediers råmateriale også vil påvirke farvernes udtryk.

Akrylmaleriet giver mange muligheder for at lave struktur på billedfladen. Den ufortyndede Heavy Body Paint kan i sig selv tørre op i tykke lag og danne en kraftig struktur, og den kan binde på alle de strukturmateriale, som lægges ned i billedfladen.

Beskrivelsen af strukturmedier er delt op i tre typer:

- Købte strukturmedier
- Sandplast
- Lav dine egne strukturmedier

Købte strukturmedier

Næsten alle mærker inden for akrylmaling fører strukturmedier, så der er mange forskellige typer på markedet.

Det kan fx være sand i forskellige farver, marmor- eller glasgranulat, kornede stengranulater og pimpsten i forskellige grovheder og farver.

Udbuddet af færdigblandede strukturmedier er stort, og der kommer hele tiden nye til. Det er meget inspirerende at kigge i forretninger med kunstnerartikler for at undersøge, hvilke nye effekter man kan få fat i.

Strukturemnerne er blandet med polymeremulsion, som er akrylmalingens bindemiddel. De udmærker sig alle ved, at de er meget smidige at arbejde med, og de tørrer op uden at forandre sig fra våd til tør tilstand.

Fælles for alle strukturmedierne er, at de kræver tørretid, før du kan arbejde videre med maleriet. For ikke at ødelægge strukturen, når man maler på dem, kræver de ofte en tørretid på 24 timer alt afhængig af lagets tykkelse.

Billedet til højre viser en detalje med modelleringspasta, der er spartlet groft på lærredet. Der er ridsede strukturer, og et net, som stadig sidder der, er lagt i den våde pasta.

Et lille udvalg:

Fra venstre: Extra Heavy Gel, modelleringpasta, pasta med pimpsten, pasta med klar mellem-grov granulat, Clear Tar Gel, pasta med fine røde sandkorn.

Gelmedierne kan også bruges til struktur.

Især Heavy og Ekstra Heavy Gel fungerer fint, fordi de kan tørre op i kraftig reliefvirkning, lige som de er lagt på lærredet. De er transparente, når de er tørret op.

Da de også fungerer som lim, kan de blandes med fx sand, småsten, glasgranulat, ligesom du også kan presse blonder, net m.m. ned i den våde gel, og lade det ligge som en effekt i billedet.

Modelleringspastaen er meget anvendelig. Det er en helt glat masse, som fuldstændig holder den form, som den lægges i på lærredet.

Den er især velegnet, hvis man ønsker at arbejde med dybe reliefvirkninger i sine billeder. Man kan ridse, skære i og forme den med modelleringsværktøj, og den kan lægges på i tykke lag.

Den tørrer op i en dækkende råhvid farvetone.

I fotoet herunder ses i venstre side en pasta med glasgranulat. Den er hvid i våd tilstand, men tørrer helt transparent op.

I højre side ses en pasta med fin pimpsten. Den tørrer gråt op og er ru i overfladen.

Strukturmediernes overflade vil påvirke de far-ver, der efterfølgende males på.

Jo mere transparent farve, der bruges, jo mere skinner baggrundsfarven igennem.

På fotoet ovenfor ses glat modelleringspasta, der er lagt på med spartel. Den tørrer op, som den formes i våd tilstand.

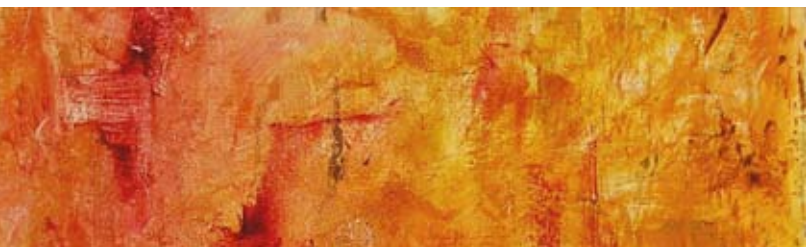
Den kan lægges på lærredet i tykke lag, og man kan lægge flere lag oven på hinanden, når blot de får lov til at tørre op indimellem.

Transparente strukturmidler

En væsentlig egenskab ved de fleste af købte strukturmidler er, at de tørrer op som et gennemsigtigt lag på maleriet, så de underliggende farvelag forbliver synlige. Fordelen med de transparente strukturmidler er, at de giver mulighed for stor dybde og liv i farven, samtidig med at de tilfører billedet en kraftig tekstur.

Da de alle er baserede på polymeremulsion, fungerer de også fint som lim, dvs., at de kan blandes med småsten, sand og granulater. Du kan også spartle dem ud på lærredet og drysse strukturmaterialerne ned i dem, ligesom du kan fæstne fx blonder, net, stof, snor osv. ned i det våde materiale.

1 Et lærred bearbejdes med et farvespil, inden strukturmidlerne påføres. Farveholdningen er holdt i gyldne og rødlige toner. Her er ideen, at de samme farver skal bruges under hele processen, så det er struktur og farvelagenes gennemsigtighed, der giver liv og variation til billedets udtryk.

Ovenfor: Extra Heavy Gel, Clear Tar Gel, Facettenlak + metalgranulat og glasgranulat. Tandspartel + almindelig spartel og en blonde til at lime ned i gelen.

2 Det er strukturmedierne fra fotoet ovenfor, der anvendes til maleriet, og de er endnu våde, da fotoet blev taget. I våd tilstand har de denne mælkehvide farve, men efter tørring er de helt glasklare, og kan ikke ses på et fotografi.

Først bearbejdes lærredet med Extra Heavy Gel, som lægges i et groft, ujævnt lag med spartel. Nogle steder ridses fladen med tandspartel til et linjemønster på kryds og tværs.

Metalspåner og glasgranulat drysses ned i den våde gel. Det kan være nødvendigt at trykke det lidt ned i gelen med spartlen for at sikre, at det hæfter helt.

Et stykke blonde trykkes godt ned i gelen. Nogle steder er den næsten helt dækket, andre steder ses blondens mønster tydeligt.

Mens gelen stadig er våd, lægges nogle steder Facettenlak på.

Til slut dryppes Clear Tar Gel ind over hele fladen for at skabe en linjestructur som kontrast til fladerne.

Når gelen er tør, fremstår billedfladen som et lavt relief.

Det skal tørre i ca. 24 timer.

3 Når du bearbejder den tørrede billedflade med farve, begynder reliefvirkningen i strukturmedierne at træde frem.

Farveholdningen er den samme som i det første lag, men varieres lidt med mørke, brunlige nuancer og med hvidt, der fra tid til anden bruges, når farvefladen bliver for tæt i udtrykket og har brug for mere lys.

Fremgangsmåden er at lade maling fortyndet med Flow Release flyde ind over billedet ved at rulle skumgummi-rullen let hen over billedfladen, så den kun efterlader sig farve på toppen af relieffet.

Ind imellem lægges farvelag, hvor malingen blandes med Gloss Medium Brilliant, så den bliver meget transparent og blank. I dette tilfælde understøtter højglansen spil, liv og dybde i farvelagene.

Det er vigtigt at give malingen lov til at tørre mellem lagene, fordi der i hvert lag opstår mange fine detaljer og nuancer, som bliver ødelagt, hvis du lægger ny maling henover. Men når de er tørre, bibeholdes detaljerne og bliver ved med at give liv til alle de næste lag.

4 Detalje fra nederste venstre hjørne af trin nr. 3. Her kan du se, hvordan motiv og farvespil træder frem gennem den meget varierede tekstur.

Strukturen fra Clear Tar Gel danner et overordnet forløb af mange organiske linjer, og de forskellige virkninger fra fx facettenlak, metal- og glasgranulat understreger virkningen i det spil, der opstår mellem teksturens lys og skygge.

"Anno 2012"

65 x 70 cm

Akrylmaling
Extra Heavy Gel
Clear Tar Gel
Facettenlak
Metal- og glas-
granulat
Blonde
Fototransfer

“Syntese”

65 x 70 cm

Akrylmaling

Collage

Fototransfer

Modelleringspasta

Struktur med grov granulat

Ridseteknik

Reliefvirkning med skabelon

Det er muligt at lave en afgrænset reliefvirkning med skabelon.

Det kan være en enkelt detalje i billedet eller som her, hvor det er en bord langs den nederste kant.

Skabeloner kan købes i mange forskellige størrelser og udformninger, men du kan også selv tegne og skære dem og dermed få fuld indflydelse på, hvordan de skal se ud.

Materialerne er skabelonplast, en skæreplade, en tuschmarker til plast og en skalpel.

Fremgangsmåden er beskrevet i afsnittet om Afdækningsmetoder.

Skabelonen lægges fladt ned på lærredet.

Det er vigtigt, at både lærred og skabelon ikke kan bevæge sig, mens du arbejder.

Skabelonen fæstnes med tape i kanten, og lærredet understøttes med en bog eller andet hårdt materiale.

Her er det Extra Heavey Gel, der stryges med spartel jævnt hen over skabelonen. Et lag på ca. 1-2 mm vil give en tydelig reliefvirkning.

Modelleringspasta, sandspartel og finkornede strukturmedier kan også bruges.

Skabelonen løftes væk, mens gelen stadig er våd, og borden kommer til syne med afgrænsede kanter.

Der vil være en del overflødig gel på skabelonen, der kan skrubes af og genbruges.

Gelen skal være gennemtør, før du lægger maling på.

I dette tilfælde, hvor gelen er ret tyk, tog det 48 timer.

“Budbringeren I”

40 x 30 cm

Akrylmaling

Collage

Fototransfer

Skrift,

Tryk

Relief med skabelon

Sandplast

Den rå sandplast er den samme, som bruges til at spartle vægge op med. Den er både let og billig at arbejde med.

Forskellen fra gelmedierne er, at den ikke er baseret på lim og derfor ikke hæfter småsten og granulat så godt. Den er mere porøs i overfladen, så lad den tørre godt, inden du maler videre på den. Den kan forstærkes med en blanding af trælím og vand (9 dele trælím til 1 del vand), der pensles over den, når den er tør.

Den fås i 3 kvaliteter: grov, mellem og fin hos Flügger. I den grove er der sandkorn, der minder lidt om det fine strukturmedie med pimpsten. Den fine sandplast er helt glat og uden tekstur som modelleringspasta.

På fotoet til højre er vist den grove og den fine kvalitet.

Sandplast er meget velegnet til at fremkalde en effekt af gamle afskallede vægflader.

Den lægges lidt råt på lærredet med spartel. For at få virkningen mere tydelig, kan den lægges på i et par lag, som skal tørre op indimellem.

I fotoet til højre er den fine og den grove sandplast lagt på, så de glider ind i hinanden. Det giver et spil i selve overfladestrukturen, og dermed også en variation i den farve, der males henover.

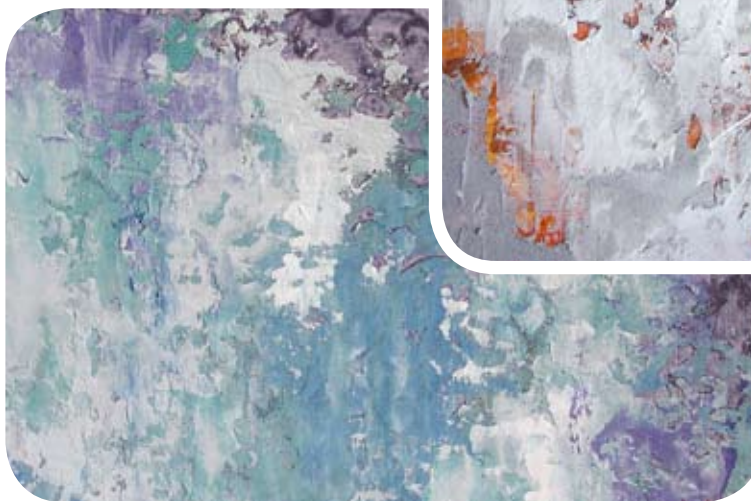

Til højre ses sandplast i samme to kvaliteter.

De er begge blandet med malingen, inden de er spartlet på lærredet.

Når sandplasten indfarves, inden den lægges på lærredet, opstår farvespillet med det samme.

Også her kan struktur- og farveflade bygges op af flere lag.

“Kvantespring”

30 x 40 cm

Indfarvet sandspartel

præget med net

Tryk

Skrift

Fototransfer

Let fin og let grov sandplast

Til dette eksempel er brugt de to kvaliteter: grov og fin sandplast.

Hensigten er at lave en malegrund, der ligner pudsede sandstensvægge, som er ved at forfalde.

1 Når jeg starter et nyt billede, er mit første skridt oftest at lave en eller anden form for malegrund på det hvide lærred.

Det kan være et intuitivt farvespil, en collage eller som her, hvor jeg har limet et stykke tapet med præget mønster på lærredets gessogrund.

Papiret er limet i ét stykke med trælim. Valget af trælim skyldes, at det kan mætte lærredets sugende gesso-grund, samtidig med at tapetet kan fæstnes godt til underlaget. Det skal danne en stabil og stærk grund, hvor der ikke må være lufthuller.

Under denne proces lægges en bog under lærredet for at skabe et hårdt underlag, og tapetet presses godt ned i lærredet - gerne med hjælp af en grafikrulle.

Til slut er papiret lakeret med decoupagelim, så det ikke mere er sugende. Så skal det første lag tørre.

2 Derefter pensles en flydende, brun farve ind over hele fladen. Den er fortyndet med Flow Release til at blive så tynd som akvarelfarve.

Og så skal billedfladen tørre igen.

3 Fladen er nu klar til at blive bearbejdet med sandplast.

Både den grove og den fine sandplast spartles ud over det meste af billedet. De lægges lidt ujævnt på for at forstærke indtrykket af ælde.

Nogle enkelte partier undlades, så tapetgrunden bliver ved med at kunne ses gennem de mange lag af sandplast og maling, der kommer på senere.

For at få endnu en virkning af tekstur, er et plastnet trykt ned i den våde sandplast, så der dannes et rude-mønster. Nettet løftes af med det samme.

Så skal det hele igen tørre op, inden fladen kan dækkes med maling.

4 Her pensles fortyndet farve ind over hele billedfladen. Et par forskellige brune toner får lov til at flyde lidt tilfældigt.

Du kan se, hvordan de to typer sandplast tager forskel-ligt imod farven, og det virker som en gammel murs patina.

Den flydende maling samler sig i fordybningerne i sand-plasten, og den får blot lov til at ligge og tørre. Denne farve vil tørre lidt mørkere op og danne et spil af lys og skygge i overfladen.

5 Flere farvelag i varierede toner tilføjes, og et lille tekst-stykke tilføjes ved hjælp af skabelon.

Fordybningerne i netmønstreet males i en mørkere tone, så det bliver lidt mere markant.

Endnu et lag med sandplast er kommet til. Det er også lagt ujævnt på og ligger som et nyt lag i billedet.

6 Gennem flere varierede tynde lag maling opnås efterhånden den endelige struktur, og maleriet har fået det ønskede rustikke og stoflige udtryk.

På næste side ses det færdige maleri.

Tapetets mønster er forsvundet lidt, men males op igen med transparent farve.

Menneskefigurerne er tegnet ind, og lidt slagmetal danner ny kontrast til de rustikke malede flader.

Til sidst samles overgangene i de forskellige flader med tynde parallelle linjer, der laves med et tryk med bølgepap en mørk, brun farve (se afsnittet om Trykmetoder).

"Essentia"
40 x 50 cm

Akrylmaling
Tapet
Sandspartel
Skrift
Tryk
Slagmetal

“Venus I”

65 x 70 cm

Akrylmaling

Sandspartel

Fototransfer

Skrift

Tryk

Slagmetal

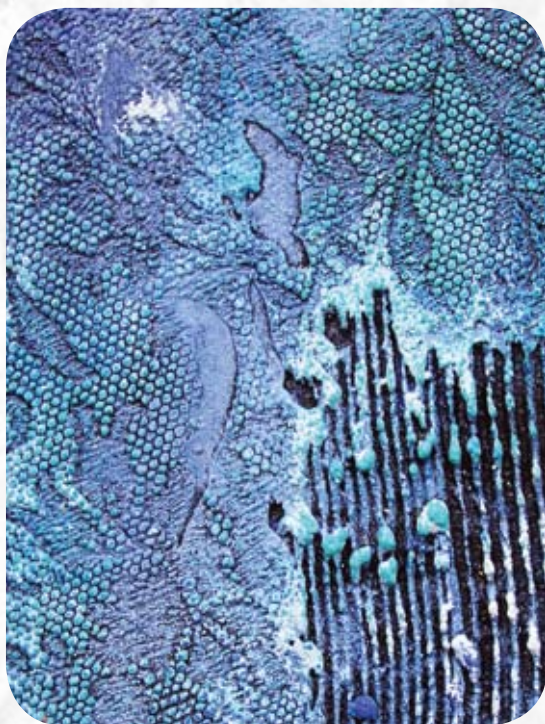
Tekstur i sandplast

Ridset med kam og præget med en blonde.

Skrabet med en flad skruetrækker og ridset med et søm.

Ridset med kam og præget med en fintvævet tylblonde.

Ridset med kam og præget med groftvævet hessian.

Netop fordi sandplast ikke indeholder lim, giver det mulighed for at præge den med forskellige materialer. Foruden at ridse og skrabe i den våde sandplast, kan åbne materialer som net og blonder presses ned i den og fjernes igen. De efterlader da et aftryk, som giver en fin reliefvirkning, når det bearbejdes med farve.

Flere slags strukturmedier er arbejdet sammen.
En blonde er præget i sandplast.

Flere slags strukturmedier er arbejdet sammen.

Et metalnet er præget i sandplasten.

Et net fra en pose grøntsager er brugt til at præge denne rudeformede struktur.

Blonde præget i sandplast

2 Her ses aftrykket af blonden, efter den er fjernet. Den ligger som en fin fordybning, men er endnu ikke særlig tydelig i farvespillet.

1 Når man præger en reliefvirkning i sandplast, er det muligt at trykke et strukturmateriale ned i den våde masse og fjerne det med det samme.

Men for at få et endnu mere tydeligt aftryk i sandplasten, er det en god ide at lade strukturmaterialet blive liggende og tørre helt op. Lad det ligge i 24 timer, og derefter kan strukturmaterialet forsigtigt trækkes af.

Blonden trykkes godt ned i den grove sandplast med en spartel, uden at denne kommer til at dække blonden.

3 Sandplasten er malet hvid. Malingen bruges dels for at lime den lidt porøse overflade, dels giver den lys til de næste lag maling.

I billedets højre halvdel er lagt en collage ned i den våde maling, som danner malegrund for det senere motiv. Så får hele dette lag lov til at tørre op.

4 Den stærke turkise farve giver lys og farvespil til de næste lag maling, der efterhånden bliver dybere og mørkere i tonen.

Imens farvelagene i højre halvdel tørrer, arbejder jeg videre med venstre halvdel, hvor collagen samles mere og mere til et sammenhængende udtryk.

5 Blondens reliefvirkning er forsvundet mere og mere, fordi farvelagene er holdt i én tone over hele struktur-fladen.

Spillet mellem lys og skygge er forsvundet, men ved at bearbejde fladen med lysere farvetoner, kommer blondens aftryk frem igen.

De lyse farvelag lægges på med skumgummirulle over relief-fet. Rullen skal glide let hen over malingen uden at trykke den ned i blondens fordybninger.

Jo større kontrast der er i under- og overmaling, des tydeligere bliver reliefvirkningen.

“Fortid / Nutid”

30 x 40 cm

Akrylmaling

Sandspartel

Prægning

Collage

Skrift

Fototransfer

“Blå Time”

35 x 20 cm

Flydende akrylmaling

Iridecent perlemor

Sandplast

præget med rudenet.

Strukturmedier med

forskellige typer granulat

i sten og glas.

Heavy Gel brugt med

skabelon

Facettenlak

“Svævende”

30 x 40 cm

Akrylmaling

Sandpkast,
ridset og præget
med fin tylblonde

Afdækningsteknik

Fototransfer

Irret slagmetal

Lav dine egne strukturmedier

Det er dejligt at kunne købe sig til rigtig mange fine effekter til sine billeder, men det er også meget inspirerende at bruge nogle af de ting, som kan findes rundt omkring.

Det kan fx være sand af forskellig kvalitet og farve, glasgranulat, stengranulat, marmorstøv, træ- eller metalspåner, tørrede grannåle og andre ting fra naturen.

Det eneste krav, du skal stille, er, at materialerne ikke kan gå i forrådnelse.

Så alt, hvad limen kan fæstne til lærredet, kan i princippet bruges.

Som lim er der forskellige muligheder.

Alle Gel medierne limer fortræffeligt, og især Regular og Heavy Gel er fortrinlige. De danner i sig selv en virkning af relief, så når de kombineres med fx sand eller andet, kan det give en meget spændende tekstur på billedfladen.

Bagerst ses Regular Gel og trælim. Forrest: rød jord, hvidt sand, alm. sandkassesand, sort sand.

Trælim mættes med rødt dekorationssand.

Almindelig trælim til indendørs brug er god, billig og let at bruge. Den er holdbar og meget stærk. Den limer næsten hvad som helst.

Den gulner ikke og tørrer helt transparent op.

I modsætning til gelmedierne flyder den ud, og kan ikke holde sig selv i den form, den lægges på lærredet. Strukturemnerne tilsættes i så passende mængde, at limen ikke længere flyder ud, men stadig er så smidig, at den let kan spartles ud på lærredet.

På billedet næste side er strukturfeltet i den venstre side lavet af trælim, der er blandet med perler og glasgranulat. Efter strukturmassen er lagt på lærredet, kan man blot skubbe granulatet lidt til side og placere genstande ned i den. De vil fæstne sig i trælimen og blive en integreret del af strukturfladen.

“Holos”
30 x 24 cm

Akrylmaling, struktur med trælím mættet med perler og glasgranulat,
struktur med skabelon, hattenål, perle, knap, 25-ører, collage, skrift.

Strukturflade med trælím

I dette eksempel bruges strukturmidlerne på den største del af billedfladen. Det kommer til at ligge som et selvstændigt lag i maleriet og giver et lidt tungt og rustikt udtryk.

Strukturlaget er ikke helt dækkende, så derfor var starten på billedet at lave en baggrundsflade, som ville blive ved med at være en væsentlig del af det færdige billede.

Allerførst er gyldne og røde farver laseret i flere lag for at få dybde i farvespillet.

Et parti er dækket med skrift lavet med skabelon (se afsnittet om Skrift). Et rude-net af lyse linjer er lavet ved hjælp af afdækning (se afsnittet om Afdækning).

Og til slut er der tilføjet et tryk med strukturpapir.

Først derefter er selve strukturmidlerne lagt på.

Her bruges tre forskellige strukturmidler, der hver for sig giver forskellige farvespil:

Kaffegrums, som har ret fine korn og har en dyb sort/brun farve.

Almindeligt dansk strandsand, der har en mere grov struktur og bliver gråligt.

Rød, jernholdig jord, der er grov og uensartet i korne-ne og tørrer op i en dyb rødbrun farve.

Alle tre strukturmidler blandes hver for sig med trælím.

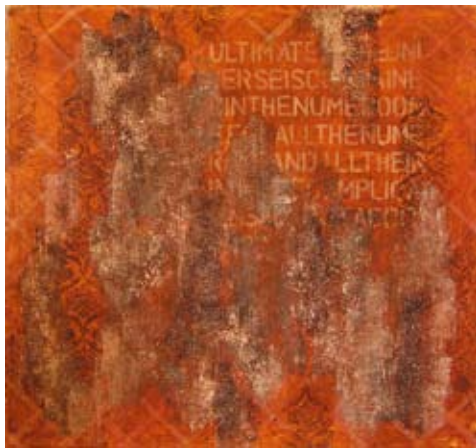
Derefter spartles de på lærredet.

Nogle steder spartles de ind i hinanden.

Andre steder står de helt rent i deres egen farve.

Nogle steder lægges de på ret åbent, så baggrunden ses tydeligt igennem dem. Andre steder er de helt tætte.

Strukturernes farver står grelt mod hinanden. De samles ved at rulle flere lag brunlige toner let hen over fladen.

Malegrunden røres ikke med farven, og strukturernes oprindelige farver bliver ved med at kunne anes gennem de nye farvelag. Til slut står malegrund og strukturlag harmonisk mod hinanden.

“Det uendelige Ettal”

65 x 70 cm

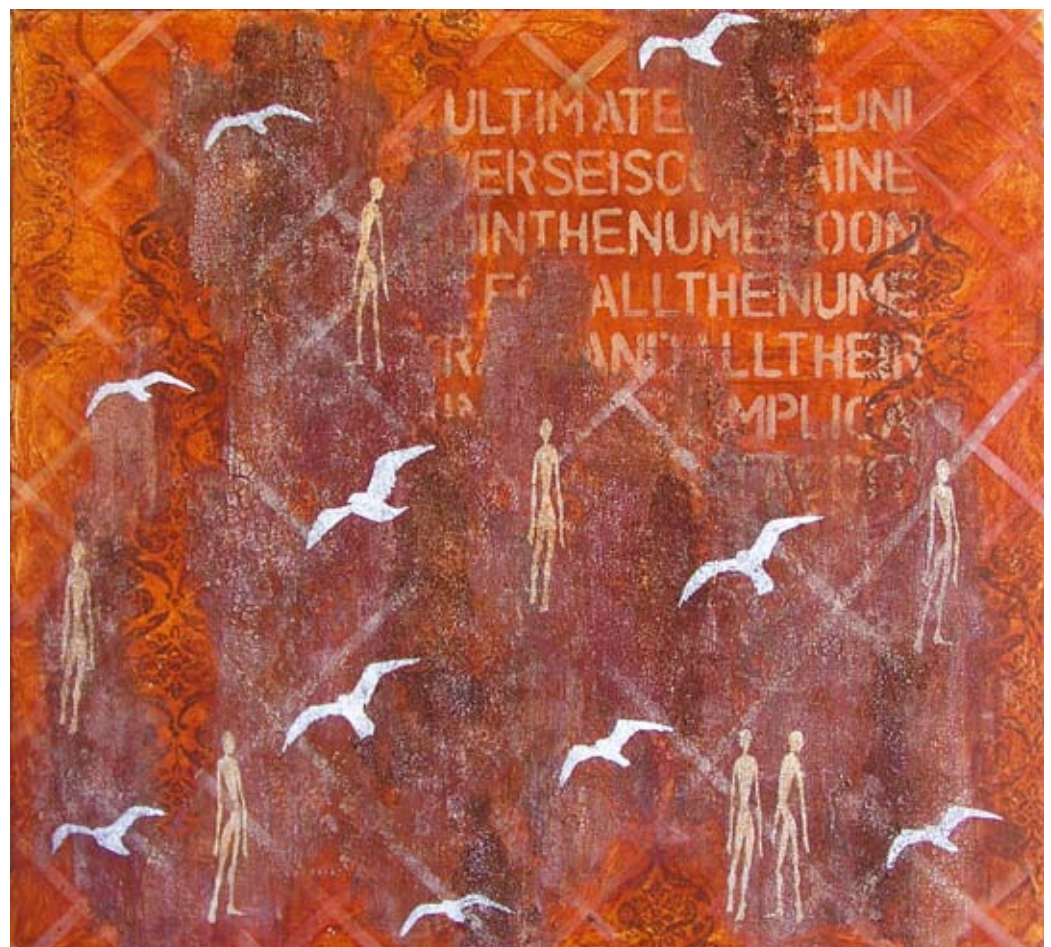
Akrylmaling

Skrift

Tryk

Afdækning

Struktur af
kaffegrums,
sand og rød jord

Bevægelse/rytme i billedet.

Linjens forløb.

Hvis et menneske eller en gruppe mennesker er afbildet gående i en bestemt retning, opfatter vi situationen som en bevægelse, selvom de hele tiden er fæstnet til det samme punkt i billedfladen.

Hvis denne gruppe mennesker står stille, men ser mod det samme punkt, vil vi opfatte blikretningen som en bevægelse fra figurerne til det sted, deres blik er fæstnet.

Måske er objektet for blikket ikke placeret i selve billedet, og betragterens fornemmelse af bevægelse vil fortsætte ud over billedets kant.

Et punkt er stilstand og bevæger sig kun inden for sig selv.

Men der kan være et samspil mellem punkter, der får øjet til at flyve fra det ene punkt til det næste, og det vil opfattes som en bevægelse.

En linje er bevægelse, og dens forløb fortæller om rytme, karakter og sammenhænge:
Er den lige eller buet – smal eller bred? Er den hoppende – måske brudt nogle steder?
Er den takket eller med bløde sving?
Fortsætter den i det uendelige, eller kommer den tilbage til sit udgangspunkt.

Tænk engang, hvad en simpel linje kan betyde for betragterens opfattelse af billedets ordløse historie.